

27.1.2021

JulkICT-osasto

Digitalisaation edistämisen ohjelman toimintakertomus 2020

Sisältö

1.	Johdanto	2
2.	Digimittaristo, tilannekuva ja kuntien digikartoitus	3
3.	Digipalveluihin liittyvän lainsäädännön soveltaminen ja edistäminen	3
4.	YritysDigi-hanke	4
5.	Digituki	5
6.	Digitalisaation edistämisen ohjelma DVV:ssä vuonna 2020	6
7.	EU:n elpymispakettiin liittyvä valmistelu	7
8.	Budjetti	7
9.	Viestintä	8

1. Johdanto

Tähän dokumenttiin on koottu valtiovarainministeriön 25.2.2020 asettaman digitalisaation edistämisen ohjelman ensimmäisen toimintavuoden keskeiset tekemiset ja tulokset. Yhteenvedon laatimisessa on hyödynnetty myös ohjelman ohjausryhmälle joulukuussa 2020 toteutetun kyselyn tuloksia. Tarkemmat ohjelman tilanneraportit löytyvät Hankesalkkusovelluksesta.

Ohjelman toteutuksesta vastasi valtiovarainministeriön JulkICT-osastolla ohjelmatiimi, johon kuuluivat ohjelmapäällikkö Marjukka Saarijärvi, hankekoordinaattori Päivi Anttila, erityisasiantuntija Sanna Sinisalo, erityisasiantuntija Emilia Laitala, hankepäällikkö Petteri Ohvo, suunnittelija Walteri Heino ja erityisasiantuntija Markus Rahkola.

Ohjelman ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Kevään verkostotilaisuus jouduttiin peruuttamaan koronatilanteen vuoksi ja se järjestettiin 14.10.2020 virtuaalisena. Koronarajoitusten vallitessa myös YritysDigi-hankkeen kevään aluekierros peruuntui. Toukokuussa toteutettiin saavutettavuus- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin painottuva Digi kaikille 2020 –webinaari.

Digiohjelma, digituki ja YritysDigi-hanke sisällytettiin kansliapäällikkö Hetemäen exit-jatkovalmisteluun (tuottavuus sekä osaaminen, innovaatiot ja digitalisaatio). Syksyllä 2020 valmisteltiin esityksiä EUn elpymispakettiin. Lisäksi osallistuttiin julkisen hallinnon strategian valmisteluun.

Koronatilanteesta huolimatta ohjelma pystyttiin pääosin toteuttamaan vuoden 2020 toimintasuunnitelman mukaisesti. Suunnitelluista toimenpiteistä kokeilu jonkin kansalaisille suunnatun viranomaispalvelun tarjoamisesta vain digitaalisena jätettiin pois, koska epidemia siirsi asiain muutenkin digitaaliseen palvelukanavaan toimipisteiden sulkeuduttua määrääjäksi.

Ohjelmalle kilpailutettiin oma toteutustuki vuosille 2020-2022. Loppuvuodesta käynnistettiin ohjelman 2021 toimintasuunnitelman valmistelu ja vuoden 2020 toiminnan arviointi.

2. Digimittaristo, tilannekuva ja kuntien digikartoitus

Digiohjelmassa halutaan kehittää laajassa yhteistyössä julkisen hallinnon digitalisaation edistämisen mittaristoa ja ylläpitää sen avulla tilannekuvaa digin etenemisestä ja hyödyistä.

Keväällä saatiin suunnitellusti valmiiksi [ensimmäiset versiot digitalisaation edistämisen mittaristosta](#) ja tilannekuvasta kattaen kuusi osa-aluetta: digipalveluiden tarjonta ja ekosysteemit, digipalveluiden käyttö ja asiakastyytyväisyys, digipalveluiden saavutettavuus, digipalveluiden luotettavuus, digitaidot ja digitalisoinnin kustannusvaikuttavuus.

Mittariston jatkosuunnittelu käynnistettiin marraskuussa 2020. Työtä lähdettiin jatkamaan aiemmin teemakohtaisesti laaditun mittariston pohjalle. Jatkokehitystä varten arvonluontimallia hyödyntäen päivitetään ja täsmennetään kokonaiskuva nojautuen julkisen hallinnon strategiaan. Huomioidaan aiemmin esille tulleet tarpeet, mm. mittarien määrän pitäminen kohtuullisena ja tiedon hyödyntäjien erilaiset roolit ja tarpeet. Mittaristo- ja tilannekuvatyö ilmoitettiin mukaan DGX:n Digital Maturity –työhön.

Keväällä 2020 julkistettiin [kuntien digikartoitus](#), jossa tarkasteltiin kuntien julkisia verkkosivustoja ja niillä kuntalaisille ja elinkeinotoimintaa harjoittaville tarjottavia digipalveluja asiakkaan, palvelun käyttäjän näkökulmasta. Kartoitus toimi ensimmäisenä kokeiluna kunnallisten digipalvelujen tarkastelemiselle tietynlaisen menetelmän, digiasteikon avulla. Kartoituksen toistamisesta päätetään digiohjelmassa syksyllä 2021.

3. Digipalveluihin liittyvän lainsäädännön soveltaminen ja edistäminen

Ohjelman tavoitteeksi on asetettu, että digitaaliset laadukkaat julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla vähintään lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta vaatimusten mukaisesti. Lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta seurantaryhmän toimikausi päättyi vuoden vaihteessa.

Valtiovarainministeriö asetti 4.11.2020 uuden lainsäädännön soveltamisen ja edistämisen työryhmän, joka tukee sekä digiohjelman toteuttamista, että asiointipalveluja kehittävien viranomaisten työtä mm. valmistelemalla

lainsäädännön soveltamissuosituksia, tekemällä kehittämisaloitteita ja seuraamalla digitaalisiin palveluihin liittyvän lainsäädännön toimeenpanoa. Työryhmä kokoontui syksyn aikana kahdesti, ja valmisteli toimintasuunnitelman työskentelylleen.

Joulukuussa 2020 avattiin lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta toimeenpanoa koskeva kysely, jolla halutaan seurata lain toimeenpanon edistymistä. Ensimmäisen kerran kysely toteutettiin vuodenvaihteessa 2019/2020, jolloin vastauksia kyselyyn saatiin 162. Päällimmäisenä havaintona oli epäselvyys digipalvelulain vaatimuksista, sillä tulosten perusteella vaikuttaa, että lain 2. luvun vaatimukset ja saavutettavuusvaatimukset menevät helposti keskenään sekaisin. Saavutettavuusvaatimukseen on herätty myöhässä ja epävarmuutta on niin soveltamisalasta kuin teknisistä vaatimuksista. Havaittavissa oli myös, että lain hallinnon yhteisistä sähköisen asiain tukipalveluista velvoitteet viestinvälityksessä ja tunnistamisratkaisuissa eivät myöskään kyselyn perusteella toteudu täysin.

4. YritysDigi-hanke

Tavoitteena on, että elinkeinotoimintaa harjoittavien paperi- ja käyntiasiointi on vähentynyt merkittävästi, ja tarjolla on useita vain digitaalisia yrityspalveluja. Tätä tavoitetta edistää ohjelmassa YritysDigi-hanke, jolle valtiovarainministeriö asetti hankeryhmän 3.9.2020. Hankeryhmä kokoontui neljä kertaa.

Hankkeessa toteutettiin keväällä 2020 kuntaministeri Sirpa Paateron kirjeellä viranomaisille suunnattu palvelulupauskysely elinkeinotoimintaa harjoittaville suunnattujen palvelujen nykytilasta, niiden digitaalisesta kehittyneisyydestä sekä kehityssuunnitelmista. Peruuntuneen aluekierroksen sijasta julkaistiin videoita ja järjestettiin etäyhteydellä palvelulupauksen antamiseen liittyvät kyselytilaisuudet.

Palvelulupauksen antoi 45 valtion organisaatiota, 68 kuntaa ja kaupunkia sekä 5 kuntien elinkeinoyhtiötä. Raportoituja palveluita oli yhteensä 2439 kpl, joista valtiohallinnon palveluita 994 kpl sekä kunnilta, kaupungeilta ja elinkeinoyhtiöiltä 1445 kpl. Koronatilanteen hidastavat ja epävarmuutta tuovat vaikutukset organisaatioiden toimiin yritys digin palvelulupausten valmisteluun ja antamiseen jäivät onneksi arvioitua vähäisemmiksi.

[Palvelulupausraportti](#) julkistettiin webinaarissa 7.12.2020. Palvelulupauksista tehty analyysi osoitti, että palveluissa on vielä kehitettävää eikä hallitusohjelmataavoite niiden viemisestä digikanavaan vuoteen 2023 mennessä toteudu nykyisellä

kehittämismuutoksilla. Niinpä YritysDigin hankeryhmässä valmisteltiin syksyllä 2020 yhteistoimenpiteitä tukemaan ja vauhdittamaan palvelukehitystä. Ensimmäinen vuoden 2020 puolella käynnistetty toimenpide oli asiointialustaselvitys.

Palvelulupauksen antamiseen kehitetty digiasteikko asiointipalvelujen kehittyneisyyden arviointiin todettiin hyödylliseksi ja soveltuvaksi laajempaan käyttöön kuvaamaan palvelutarjonnan tilaa ja vaadittavia kehittämistarpeita.

5. Digituki

Digiohjelmassa on tavoitteena, että digitukea on tarjolla koko maassa ja sitä kehitetään palvelemaan myös elinkeinotoimintaa harjoittavia. Kysymys on laajasta yhteistyöstä. Digitukea tarjoavat esimerkiksi kirjastot, järjestöt, opistot, erilaiset hankkeet, yhteisöt, kunnat ja yritykset. Valtionavustusta saavat maakuntaliitot koordinoivat digitukea alueellaan. Digi- ja väestötietovirasto toimii digituen tuottajien tukena ja kehittää digitukea valtakunnallisesti. Valtiovarainministeriö vastaa digituen jatkokehityksestä ja tarvittavista lainsäädäntömuutoksista.

Yhdessä Digi- ja väestötietoviraston kanssa toteutettu kartoitus selvitti suomalaisten digitaitojen tilaa. Kyselyyn vastasi lähes 14 000 henkilöä, joista 13 000 vastasi verkkokyselyyn ja 1000 henkilöä haastateltiin puhelimitse. Tulosten perusteella suomalaisten digitaidot ovat hyvällä tasolla, mutta kysely nosti esiin myös huolia. Kartoituksen mukaan digitaalisten palvelujen käyttöä tukisi, jos osaisi käyttää digitaalisia laitteita paremmin, saisi tukea niiden käyttöön, voisi luottaa niiden turvallisuuteen ja tietoturvaan ja olisi varaa ostaa laite. Lisäksi viranomaispalveluiden parempi tuntemus kannustaisi digitaalisten palvelujen käyttöön. Kartoituksen tulokset löytyvät [tästä](#).

11.6.–15.9.2020 toteutettiin valtiovarainministeriön valtionavustushaku digituen alueelliseen edistämiseen kaudelle 11/2020–10/2021 edellisten valtionavustuskierrosten jatkoksi. Haun pohjalta tehtiin valtionavustuspäätökset 14 maakuntien liitolle. Avustuksella maakuntien liitot arvioivat alueellisen digituen tarvetta ja kokoavat alueellisen digituen tuottajien verkoston. Myös edellisen valtionavustuskierroksen hankkeiden loppuraportointi ja valtionavustusten maksatukset hoidettiin.

Syksyllä 2020 käynnistettiin digituen jatkuvan mallin valmistelu ja digituen vaikuttavuuden arviointi.

6. Digitalisaation edistämisen ohjelma DVV:ssä vuonna 2020

Digi- ja väestötietovirastossa toteutettiin valtiovarainministeriön toimeksiannosta ja rahoituksella vuonna 2020 tehtäviä, joilla edistetään digiohjelman tavoitteiden toteuttamista. DVV:n hanketyö kohdentui kolmeen eri kokonaisuuteen – digituki, laatukokonaisuus sekä Suomi.fi-palveluiden jatkokehittäminen.

DVV:n omiin tehtäviin kuuluu digituen valtakunnallinen kehittäminen. Lisäksi digiohjelman rahoituksella käynnistyi uutena projektina digituen kehittäminen erityisesti elinkeinotoimintaa harjoittaville. Digituki on toteuttanut ja saavuttanut tavoitteensa vuonna 2020. Merkittävimmät saavutukset ovat henkilöasiakkaiden digituen koordinointi maakunnallisten toimijoiden kanssa ja myös elinkeinotoimintaa harjoittavien tuen kartoitus on toteutettu.

Laatukokonaisuudessa on toteutettu esiselvitys sekä työkaluihin liittyvää konseptointityötä ja aloitettu kokonaisuuden kehitystyö itsearviointi-työkalun osalta. Lisäksi on arvioitu mahdollisten toiminnallisten yhteyksien muodostumista TEM:n KEHA-keskuksen sekä Euroopan Unionin Single Digital Gateway -hankkeen kanssa.

Toteutettuja toimenpiteitä laatukokonaisuuteen liittyen:

- Perustan luominen valmiiksi: AWS-pilvi- ja kehitysympäristöt, arkkitehtuuriselvitys.
- Työkalujen nimeäminen ja brändääminen alulle.
- Palvelukanavien käyttöastetietojen asiakastyöpaja ja Sähköisen asioinnin itsearviointi-työkalun asiakastyöpaja.
- Sähköisen asioinnin itsearviointi-työkalun MVP-minimitoteutus testausta varten.
- Käyttöönotto-työn tueksi viestintäsuunnitelma (ydinviestit, hyödyt, tavoitteet) V0.1 alulle.
- Lanseerauksen aikataulut V0.1 alulle.
- Palvelu- ja tukimalli työkalujen käyttöönottoihin ja käyttöön V0.1 alulle.
- Yhteistyö KEHAn kanssa palautetyökaluun ja SDG-yhteyksiin liittyen.

Suomi.fi-palveluiden kehittäminen on sujunut tavoitteiden mukaisesti. Asiakasymmärrystä sekä palvelukehitystä on tehty rinnakkain.

Asiakasymmärrys:

- Digimyräkkä-työpajakokonaisuus.

- Keskeisten asiakasorganisaatioiden asiakastyön kautta saatu ymmärrys ja prioriteetit tarpeista.

Viestit:

- Käyttöönottoa helpottavien rajapintojen (REST) kehitystyö
 - viranomaisen tiedoksiänto (ilman liitteitä)
 - loppukäyttäjän tilin tilaan liittyvä tarkastus
 - palvelun elossaolon tarkastus
- Yritysviestit mobiiliin.
- Viestit-palvelun konseptointityö ja elinkeinotoimintaan liittyvät vaikutukset.

Verkkopalvelu:

- Sisältöjen löydettävyyden kehittäminen (erit. lupahaku) .
- Lupahaun jatkokehitys.

Valtuudet / Rajapinnat

- Henkilöyrittäjä valtuuden tarkistusrajapinta.
- Kyselylogiikan parantaminen yrityksen puolesta asiointissa.
- As. oy:n puolesta asiointin mahdollistaminen.

Valtuuksien tehokäytön toiminnallisuudet (sis. tilitoimistolle toteutettu CSV import/export eli voivat siirtää esim. KATSO-valtuudet Excelin avulla massana Valtuuksiin).

7. EU:n elpymispakettiin liittyvä valmistelu

Laadittiin tekstejä ja ehdotuksia EUn elpymissuunnitelman valmisteluun, painopiste 4 kestävästä infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen. Ohjelmassa tehty valmistelu liittyi erityisesti kuntien tehtävävelvoitteiden yhteisten digiratkaisujen toteuttamiseen ja digitukeen. Kokonaisuudesta on linkitys myös Haukka –hankkeeseen (digiturva) ja valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistukseen.

8. Budjetti

Digitalisaation edistämisen ohjelman rahoitus saatiin digitalisaation edistämiseen varatusta 46 Meuron rahoituksesta. Ohjelman kokonaisbudjetiksi vuosille 2020-2023 tarkennettiin keväällä 7,3 Meuro. Ohjelman rahoituksen lisäksi digituen alueelliseen kehittämiseen oli käytössä 1,4 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeriö myönsi ohjelman rahoituksesta Digi- ja väestötietovirastolle käyttöoikeutta 1,9 Meuro Suomi.fi-jatkokehittämiseen ja palvelulaatutyökalujen kehittämiseen sekä 500 000 euroa elinkeinotoimintaa harjoittavien digitukiprojektiin, molemmat vuosille 2020 - 2021.

Momentin 28.70.01 toteuma vuodelta 2020 valtiovarainministeriössä 99 816 euroa, lisäksi digitukeen momentilta 28.90.20 94 684 euroa ja digituen valtionavustukset vuonna 2020 yhteensä 1 068 853 euroa. DVV:ssä toteutetun yritysten ja yhteisöjen digitukiprojektin vuoden 2020 toteuma oli 167 562 euroa ja Suomi.fi jatkokehittämisen ja palvelulaatutyön yhteensä 1 005 000 euroa.

9. Viestintä

Ohjelmalle laadittiin oma erillinen viestintäsuunnitelma, jossa määriteltiin pääviestit, kohderyhmät ja toimenpiteet. Oma viestintäresurssia ei ollut, vaan osaston viestintäasiantuntija hoiti viestintää yhdessä ohjelmatiimin kanssa. Osassa viestintää tehtiin yhteistyötä DVV:n kanssa (erityisesti digitukeen liittyvät asiat).

Keskeisimpiä viestintäkanavia olivat valtiovarainministeriön ICT-utiskirje, Twitter ja valtiovarainministeriön tiedotteet ja verkkosivut.